บทความวิจัย

การพัฒนารูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต

DEVELOPMENT OF OBJECTIVE STRUCTURED CLINICAL EXAMINATIONS (OSCE) MODEL IN PRACTICUM OF NURSING CARE OF PERSONS WITH MENTAL HEALTH PROBLEMS SUBJECT

มญชพาณี ขำวงษ์ พย.ม.(Monpanee Khamwong, M.S.N.)[1]
วิไลลักษณ์ ศิริมัย กศ.ม. (Wilailuck Sirimai, M.Ed.)[2]
สุทธานันท์ กัลกะ พย.ม. (Suthanan Kunlaka, M.S.N.)[3]
สุนทรี วัฒนเบญจโสภา พย.ม. (Suntharee Wattanabenjasopa, M.S.N.)[4]
ชาลินี หนูชูสุข พย.ม.(Chalinee Nuchusuk, M.S.N.)[5]

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินผลรูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ โดยมีขั้นตอนการวิจัย 4 ระยะ ดังนี้ 1) การสร้างและพัฒนารูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE 2) การทดลองใช้รูปแบบการประเมิน 3) การใช้และประเมินผลรูปแบบ ครั้งที่ 1 ปีการศึกษา 2559 และ 4) การใช้และประเมินผลรูปแบบ ครั้งที่ 2 ปีการศึกษา 2560 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยายและการวิเคราะห์เนื้อหา มีผลการวิจัยดังนี้

รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ที่พัฒนาขึ้น มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) เตรียมการ (preparation) 2) สร้างชุดโจทย์สถานการณ์ (design test scenario) 3) ดำเนินการประเมินทักษะทางคลินิก (arrange OSCE) และ 4) ประเมินรูปแบบ (evaluation) ผลการประเมินการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE พบว่า รูปแบบการประเมินสามารถประเมินเพื่อจำแนกทักษะทางคลินิกของนักศึกษาได้ และผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE พบว่า คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในภาพรวม เท่ากับ 3.90 (SD = 0.61) จัดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจที่การประเมินมีส่วนในการกระตุ้นให้นักศึกษาค้นพบทักษะที่บกพร่องของตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต (mean = 4.21, SD = 0.64) รองลงมาคือส่งเสริมให้นักศึกษาปฏิบัติการพยาบาลโดยคำนึงถึงหลักคุณธรรม จริยธรรม หรือสิทธิผู้ป่วย (mean = 4.13, SD = 0.53) สามารถประเมินทักษะทางคลินิก ด้านทักษะการสื่อสาร (mean = 4.10, SD = 0.63) กระตุ้นให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเตรียมอ่านหนังสือก่อนสอบ (mean = 4.10, SD = 0.61) และ ช่วยให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหารายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตมากขึ้น (mean = 4.10, SD = 0.58) ตามลำดับ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่ารูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิผลในการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, การประเมินทักษะทางคลินิก, การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต

[1 2 4] *พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ Email: [1]monpanee.k@bcn.ac.th, [2]wilailuck.s@bcn.ac.th, [4] suntaree.w@bcn.ac.th*

[3 5] พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ Email: [3]suthanan.k@bcn.ac.th, [5]chalinee.n@bcn.ac.th

Abstract

This research and development aimed to develop and evaluate a model of objective structured clinical examinations (OSCE) in practicum of nursing care of persons with mental health problems subject. The population and sample of this study were 3rd year nursing students, Boromarajonani College of Nursing Bangkok. The development process included 4 phases: 1) design and develop OSCE model, 2) try out the OSCE model, 3) arrange and evaluate OSCE for the first time in academic year 2016, and 4) arrange and evaluate OSCE for the second time in academic year 2017. Data analysis included descriptive statistics and content analysis. The findings of this study were as follows:

The developed OSCE model comprised 4 steps: 1) preparation, 2) design test scenario, 3) arrange OSCE, and 4) evaluation OSCE. The evaluation revealed that the OSCE model could evaluate differentiate clinical skills of students individually. The overall satisfaction to the OSCE score were level (mean = 3.90, SD = 0.61). When classified by items, it found that the students satisfied at highest scores on enhance to understand their weak points related to clinical skills (mean 4.21, SD 0.64), following by nursing practice with regardless of ethics, morals, or patient right (mean = 4.13, SD = 0.53), the OSCE can evaluate their communication skills (mean = 4.10, SD = 0.63), the preparation of OSCE stimulate their reading (mean = 4.10, SD = 0.61), and help them to more understand knowledge related to nursing care of persons with mental health problems (mean = 4.10, SD = 0.58), respectively.

The finding indicates that OSCE model is effective for evaluating clinical skills in practicum of nursing care of persons with mental health problems subject.

Keywords: model developmenty, Objective Structured Clinical Examinations, nursing care of persons with mental health problems

บทนำ

วิชาชีพพยาบาลเป็นศาสตร์ของการปฏิบัติ ดังนั้น การจัดการศึกษาทางการพยาบาลจึงจำเป็นต้องเน้นการนำการเรียนรู้ภาคทฤษฎีสู่การฝึกประสบการณ์การพยาบาลในภาคปฏิบัติ ภาควิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ได้จัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต ตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555) ที่สอดคล้องกับสมรรถนะผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2553 ของสภาการพยาบาล เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้การปฏิบัติการพยาบาลได้ตามขอบเขตของวิชาชีพอย่างปลอดภัย โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ มีการสั่งสมประสบการณ์ เพื่อพัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการพยาบาลให้เพิ่มพูนขึ้น

สภาพการณ์การจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต ในปีการศึกษา 2559 มุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชได้ โดยมอบหมายกรณีศึกษาอย่างน้อย 1 รายต่อระยะเวลาการฝึกปฏิบัติ 4 สัปดาห์ เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้และฝึกประสบการณ์การสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด การจัดกิจกรรมกลุ่มบำบัด การให้ความรู้ด้านสุขภาพจิต และการนำกระบวนการพยาบาลมาใช้ในการรวบรวมข้อมูล วินิจฉัยปัญหาทางการพยาบาล วางแผนการพยาบาล ปฏิบัติการพยาบาล และประเมินผลการพยาบาล ตั้งแต่ระยะแรกรับ จนถึงจำหน่ายผู้ป่วยกลับบ้าน การวัดและประเมินผลรายวิชาที่กำหนดไว้คือ 1) การปฏิบัติการพยาบาล (ร้อยละ 25) 2) การสนทนาเพื่อการบำบัด (ร้อยละ 25) 3) การจัดกลุ่มกิจกรรมบำบัด (ร้อยละ 15) 4) การให้ความรู้ด้านสุขภาพจิต (ร้อยละ 10) 5) การศึกษากรณีศึกษา (ร้อยละ 15) และ 6) การสอบข้อสอบปรนัยเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติ (ร้อยละ 10) ซึ่งเป็นการประเมินด้านพุทธพิสัย และไม่มีกระบวนการวัดสมรรถนะรวบยอดด้านทักษะพิสัยเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ประกอบกับผลการประเมินตนเองด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาในปีการศึกษา 2558 ที่ผ่านมาพบว่านักศึกษาให้คะแนนตนเองด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ข้อ 3.3 สามารถนำข้อมูล และหลักฐานไปใช้ในการอ้างอิง และแก้ไขปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ และข้อ 3.4 สามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยใช้องค์ความรู้ทางวิชาชีพและที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ปลอดภัย และมีคุณภาพในการให้บริการการพยาบาล มีคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างน้อย (mean = 2.99 และ 2.98 ตามลำดับ) คณาจารย์ในภาควิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช จึงเห็นถึงความสำคัญในการเพิ่มวิธีการประเมินทักษะทางคลินิกของนักศึกษาเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบเมื่อสิ้นสุดการฝึกภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วย เพื่อได้ผลการประเมินเชิงประจักษ์ที่สะท้อนผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ และนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาวิธีการเรียนการสอนภาคปฏิบัติครั้งต่อไป

การประเมินทักษะทางคลินิกมีความสำคัญเนื่องจากสามารถใช้เป็นการประกันว่า นักศึกษามีความรู้ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ การประเมินทักษะทางคลินิกด้วยวิธีการ OSCE เป็นการประเมินตามสถานการณ์ที่เป็นจริง (authentic assessment) และเหมาะสำหรับการประเมินความเชี่ยวชาญทักษะการปฏิบัติเฉพาะด้าน ซึ่งมีลักษณะเด่นที่สำคัญคือ วัดการกระทำมากกว่าความรู้ รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE เป็นวิธีการประเมินผลทักษะทางคลินิกที่มีมาตรฐานสามารถแยกระดับความรู้ของนักศึกษาเป็นรายบุคคลได้อย่างแท้จริง เป็นวิธีการประเมินผลที่ครอบคลุมการวัดทุกระดับความรู้ ทั้งในด้านทักษะ และการตัดสินใจในการดูแลพยาบาลผู้รับบริการตามสถานการณ์ที่กำหนด การสอบทักษะทางคลินิก เป็นการประเมินผลการปฏิบัติของนักศึกษาตามสภาพจริง โดยจะมีโจทย์สถานการณ์และผู้ป่วยมาตรฐาน เป็นเงื่อนไขให้นักศึกษาแสดงสมรรถนะหรือทักษะการปฏิบัติการพยาบาล การสื่อสาร การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ดังนั้นการสอบทักษะทางคลินิก จึงสามารถวัดความรู้และทักษะการปฏิบัติทางคลินิกของนักศึกษาได้

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนารูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE เพื่อประเมินความรู้ และทักษะทางคลินิก ด้านการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต สำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ เพื่อให้ได้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกอย่างมีระบบ และมีคุณภาพมาตรฐาน รวมทั้งความพึงพอใจต่อรูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพการวัดและประเมินผลภาคปฏิบัติ และพัฒนานักศึกษาให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตาม

ที่หลักสูตรกำหนด และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการสุขภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยและพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. พัฒนารูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต

2. ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยและพัฒนา (research and development) ครั้งนี้ มีขั้นตอนดำเนินการ 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สร้างรูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE (ร่าง 1) และพัฒนารูปแบบ (ร่าง 2) และพัฒนาแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ลักษณะรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลรายวิชา แนวคิดการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ทักษะที่สำคัญ และมาตรฐานการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช นำไปสู่การจัดทำตารางวิเคราะห์หลักสูตร (test blue print) การประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE

1.2 สร้างโจทย์สถานการณ์ และแบบประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร จำนวน 4 สถานี ได้แก่ สถานีที่ 1 เรื่องการประเมินสภาพจิต สถานีที่ 2 เรื่องการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว สถานีที่ 3 เรื่องการสนทนาเพื่อการบำบัด และสถานีที่ 4 เรื่องการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยจิตเวช

1.3 พัฒนาแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE

1.4 นำรูปแบบประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE (ร่าง 1) และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติและการวิจัย ด้านการเรียนการสอนทางการพยาบาลและด้านการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวช รวมจำนวน 3 ท่าน และหาค่าความสอดคล้องโดยการใช้ดัชนีความสอดคล้อง (index of consistency)

1.5 ปรับปรุงรูปแบบประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE (ร่าง 2) และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE มีข้อคำถาม 22 ข้อ เพื่อทดลองใช้เครื่องมือในระยะต่อไป

ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE (ร่าง 2) และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ประชุมชี้แจงอาจารย์ผู้คุมสอบ เพื่อทำความเข้าใจขั้นตอนการดำเนินการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE โจทย์สถานการณ์ แบบประเมิน และเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อให้มีมาตรฐานในการประเมิน

2.2 เตรียมความพร้อมผู้ป่วยมาตรฐานโดยการจัดให้อาสาสมัครที่จะเป็นผู้ป่วยมาตรฐาน อ่านและทำความเข้าใจบทผู้ป่วย และซักซ้อมบทกับผู้วิจัย ตามสถานการณ์โจทย์ที่กำหนดไว้ โดยมีแบบประเมินผู้ป่วยมาตรฐาน (check list) เป็นเครื่องมือในการกำกับการแสดงบทบาทของผู้ป่วยมาตรฐาน เตรียมสถานที่และอุปกรณ์ที่ใช้ในการประเมินทักษะ

2.3 ชี้แจงนักศึกษา เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE

2.4 จัดการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE กับนักศึกษาที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ที่ยินยอมเข้าร่วมโครงการ

2.5 จัดให้นักศึกษาประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE

2.6 วิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2.7 สนทนากลุ่มย่อยกับนักศึกษาที่เข้ารับการประเมินทักษะ จำนวน 15 คน โดยมีคำถามนำประเด็นการ

สนทนาเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อรูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE

2.8 ประชุมร่วมกับอาจารย์ผู้คุมสอบ เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบ

2.9 ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาเครื่องมือและกระบวนการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ได้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE (ร่าง 3)

ระยะที่ 3 การดำเนินการใช้รูปแบบการการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE (ร่าง 3) และการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ ครั้งที่ 1 ในปีการศึกษา 2559 มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ชี้แจงอาจารย์ผู้คุมสอบ เพื่อทำความเข้าใจขั้นตอนการดำเนินการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE โจทย์สถานการณ์ แบบประเมิน และเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อให้มีมาตรฐานในการประเมิน

3.2 เตรียมความพร้อมผู้ป่วยมาตรฐาน เตรียมสถานที่และอุปกรณ์ที่ใช้ในการประเมินทักษะ

3.3 สุ่มนักศึกษาเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 นักศึกษาจำนวน 31 คน เข้าประเมินทักษะทางคลินิกเรื่องการประเมินสภาพจิตและการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว และกลุ่มที่ 2 นักศึกษาจำนวน 31 คน เข้าประเมินทักษะทางคลินิกเรื่องการสนทนาเพื่อการบำบัด และการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยจิตเวช

3.4 ชี้แจงนักศึกษา เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE

3.5 ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย การพิทักษ์สิทธิ์ของอาสาสมัครวิจัย และให้ลงนามการตอบรับเข้าร่วมวิจัย โดยความสมัครใจก่อนตอบแบบสอบถาม

3.6 ดำเนินการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE เมื่อนักศึกษาเสร็จสิ้นการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต

3.7 นักศึกษาผู้เข้าสอบ ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิก

3.8 อาจารย์ผู้คุมสอบให้ข้อมูลย้อนกลับกับนักศึกษาที่เข้าประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE

3.9 ประเมินผลลัพธ์ทักษะทางคลินิก และวิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE

3.10 สรุปผลการประเมินทักษะทางคลินิก และผลประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ต่อที่ประชุมภาควิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช

3.11 ประชุมร่วมกับอาจารย์ผู้คุมสอบ เพื่อพิจารณาผลการดำเนินการใช้รูปแบบการประเมินทักษะ

3.12 นำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาเครื่องมือ และกระบวนการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ได้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ฉบับสมบูรณ์

ระยะที่ 4 การดำเนินการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE และการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ ครั้งที่ 2 ในปีการศึกษา 2560 มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

4.1 ชี้แจงอาจารย์ผู้คุมสอบ เพื่อทำความเข้าใจขั้นตอนการดำเนินการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE โจทย์สถานการณ์ แบบประเมิน และเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อให้มีมาตรฐานในการประเมิน

4.2 เตรียมความพร้อมผู้ป่วยมาตรฐาน เตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการประเมินทักษะ

4.3 ชี้แจงนักศึกษา เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE

4.4 ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย การพิทักษ์สิทธิ์ของอาสาสมัครวิจัย และให้ลงนามการตอบรับเข้าร่วมวิจัย โดยความสมัครใจก่อนตอบแบบสอบถาม

4.5 จัดการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE หลังจากนักศึกษาเสร็จสิ้นการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต

4.6 นักศึกษาผู้เข้าสอบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE

4.7 อาจารย์ผู้คุมสอบให้ข้อมูลย้อนกลับกับนักศึกษาที่เข้าประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE

4.8 ประเมินผลลัพธ์ทักษะทางคลินิก และวิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE

4.9 รายงานสรุปผลการประเมินทักษะทางคลินิก และผลประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมิน

ทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ต่อที่ประชุมภาควิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แบ่งตามระยะการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 3 การดำเนินการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE และการประเมินผลการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE (ครั้งที่ 1 ในปีการศึกษา 2559)

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 รุ่น 69 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 119 คน ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต สมัครใจและยินดีเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 62 คน

ระยะที่ 4 การดำเนินการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE และการประเมินผลการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE (ครั้งที่ 2 ในปีการศึกษา 2560)

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 รุ่น 70 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 143 คน ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต สมัครใจและยินดีเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 72 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ชุดโจทย์สถานการณ์การประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ซึ่งประกอบด้วย 1) สถานการณ์จำลองและคำสั่งการปฏิบัติทักษะ 2) บทผู้ป่วยมาตรฐาน (standardized patients) และ 3) แบบประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE จำนวน 4 สถานี ดังนี้

สถานีที่ 1 เรื่องการประเมินสภาพจิต เป็นสถานการณ์ที่แสดงถึงบทบาทพยาบาลจิตเวชในการคัดกรองสภาพจิตเบื้องต้นของผู้ป่วยจิตเวชที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจิตเวช เพื่อประเมินทักษะปฏิบัติด้านทักษะการประเมินสภาพ (assessment skill) และทักษะการสื่อสาร (communication skill)

สถานีที่ 2 เรื่องการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นสถานการณ์ที่แสดงถึงบทบาทพยาบาลจิตเวชในการจัดการกับพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ป่วยจิตเวช ขณะรับการรักษาในโรงพยาบาลจิตเวช เพื่อประเมินทักษะปฏิบัติด้านทักษะการพยาบาล (technical skill) และทักษะการตัดสินใจ (clinical decision skill)

สถานีที่ 3 เรื่องการสนทนาเพื่อการบำบัด เป็นสถานการณ์ที่แสดงถึงบทบาทพยาบาลจิตเวชในการสนทนาเพื่อการบำบัดกับผู้ป่วยจิตเวชที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจิตเวช เพื่อประเมินทักษะปฏิบัติด้านทักษะการพยาบาล (technical skill) และทักษะการสื่อสาร (communication skill)

สถานีที่ 4 เรื่องการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยจิตเวช เป็นสถานการณ์ที่แสดงถึงบทบาทพยาบาลจิตเวชในการประเมินและให้ข้อมูลที่เหมาะสมกับผู้ป่วยจิตเวชเมื่อแพทย์อนุญาตให้กลับไปดูแลอาการตนเองต่อที่บ้าน เพื่อประเมินทักษะปฏิบัติด้านทักษะการประเมินสภาพ (assessment skill) และทักษะการพยาบาล (technical skill)

2. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE เป็นแบบสอบถามที่พัฒนาจาก ชญาภรณ์ เอกธรรมวิสุทธิ์และคณะ และผ่านขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจนได้แบบสอบถามที่มีข้อคำถามจำนวน 22 ข้อ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ 1) ด้านโจทย์สถานการณ์ข้อสอบ OSCE จำนวน 12 ข้อ และ 2) ด้านรูปแบบการประเมินด้วย OSCE จำนวน 10 ข้อ ลักษณะการประเมินเป็นมาตรส่วนประมาณค่า (rating scale) กำหนดค่า 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) ดังนี้ พึงพอใจมากที่สุด (5 คะแนน) พึงพอใจมาก (4 คะแนน) พึงพอใจปานกลาง (3 คะแนน) พึงพอใจน้อย (2 คะแนน) และพึงพอใจน้อยที่สุด (1 คะแนน)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. สร้างรูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE และพัฒนาแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้

รูปแบบประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE จากการทบทวนวรรณการที่เกี่ยวข้อง

2. นำโจทย์สถานการณ์รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนการสอนทางการพยาบาลและการวิจัย 1 ท่าน ด้านการเรียนการสอนและการวิจัยทางการพยาบาลจิตเวช 1 ท่าน และด้านปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมให้ครอบคลุมตามขอบเขต นิยามทำศัพท์ และมาตรฐานการพยาบาลจิตเวช พร้อมทั้งตรวจสอบสำนวนภาษาที่ใช้ในรูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of consistency) ได้ดังนี้ 1) รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ซึ่งประกอบด้วยโจทย์สถานการณ์ จำนวน 4 สถานี มีคะแนนดัชนีความสอดคล้อง ดังนี้ สถานีที่ 1 เรื่องการประเมินสภาพจิต เท่ากับ 0.76 สถานีที่ 2 เรื่องการสนทนาเพื่อการบำบัด เท่ากับ 0.96 สถานีที่ 3 เรื่องการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว เท่ากับ 0.73 และสถานีที่ 4 เรื่องการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยจิตเวช เท่ากับ 0.73 ตามลำดับ และ 2) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE มีคะแนนดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.87

4. ตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE โดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ที่ผ่านการเรียนการสอนภาคปฏิบัติและเข้าทดสอบการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE จำนวน 30 คน และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.927

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ เลขที่ 09/2559 ลงวันที่ 13 มกราคม 2560 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้อธิบายขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแก่อาสาสมัคร และเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย เมื่ออาสาสมัครตกลงเข้าร่วมการวิจัยจะต้องลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมด้วยตนเอง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ไม่มีผลต่อคะแนน หรือการวัดและประเมินผลรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตแต่อย่างใด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการสนทนากลุ่มย่อย (focus group) และการประชุมระดมสมอง (brainstorm)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

2.1 หาค่าพิสัย ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนทักษะปฏิบัติรายด้านของทางคลินิกที่จำเป็นของรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต

2.2 หาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE โดยภาพรวมและรายด้าน

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้นำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ที่พัฒนาขึ้นแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ซึ่งเป็นกระบวนการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขั้นตอนและกิจกรรมของรูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE

ขั้นตอน	กิจกรรม
ขั้นที่ 1 : เตรียมการ (Preparation)	1.1 กำหนดตารางวิเคราะห์หลักสูตร การประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ที่สอดคล้องกับผลลัพท์การเรียนรู้ในรายวิชา ทักษะที่สำคัญและมาตรฐานการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช
ขั้นที่ 2 : สร้างชุดโจทย์สถานการณ์ (Design test scenario)	2.1 สร้างชุดโจทย์สถานการณ์ ประกอบด้วย 1) จุดประสงค์การประเมิน 2) สถานการณ์จำลอง 3) อุปกรณ์ที่ใช้ 4) คำสั่งในการปฏิบัติทักษะ 5) บทผู้ป่วยมาตรฐาน และรายการประเมินผู้ป่วยมาตรฐาน (check list) และ 6) แบบประเมินทักษะ 2.2 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของชุดโจทย์สถานการณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและด้านการพยาบาลจิตเวช และปรับปรุง แก้ไข ตามข้อเสนอแนะ 2.3 ทดลองใช้ข้อสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับนักศึกษา 2.4 ประชุมกลุ่มย่อย (focus group interview) กับนักศึกษา และประชุมอาจารย์ผู้คุมสอบเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE 2.5 ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
ขั้นที่ 3 : ดำเนินการประเมินทักษะทางคลินิก (Arrange OSCE)	3.1 ชี้แจงอาจารย์ผู้คุมสอบ เพื่อทำความเข้าใจขั้นตอนการดำเนินการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE และเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อให้เกิดมาตรฐานในการประเมิน 3.2 เตรียมความพร้อมผู้ป่วยมาตรฐาน โดยการซ้อมบทและประเมินตาม check list 3.3 จัดเตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการประเมินทักษะทางคลินิก 3.4 ชี้แจงนักศึกษา เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบขั้นตอนการประเมินทักษะ 3.5 จัดการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ 3.6 อาจารย์ผู้คุมสอบแจ้งผลการสอบ และประเมินย้อนกลับ (feedback) ต่อนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษารับทราบข้อบกพร่องของตนในการปฏิบัติทักษะทางการพยาบาลและนำไปสู่การพัฒนาตนเองต่อไป
ขั้นที่ 4 : ประเมินรูปแบบ (Evaluation)	4.1 นักศึกษาประเมินผลการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE และให้ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ในการจัดประเมินทักษะ 4.2 อาจารย์ผู้คุมสอบประเมินผลการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE เพื่อให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโจทย์สถานการณ์ รวมถึงแบบประเมินทักษะ 4.3 ผู้วิจัยประชุมสรุปผลการประเมิน กระบวนการจัดการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ที่จัดขึ้น และแนวทางการพัฒนาสำหรับการดำเนินการครั้งต่อไป

2. ผลการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต ในการศึกษานี้ได้ดำเนินการ 2 ครั้ง คือ ในปีการศึกษา 2559 และปีการศึกษา 2560 มีผลการดำเนินการดังนี้

2.1 ผลการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ครั้งที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โดยดำเนินการสอบทักษะทางคลินิกด้วย OSCE กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 รุ่น 69 ที่สิ้นสุดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต ภาคการศึกษาที่ 3 ปีการศึกษา 2559 โดยแบ่งนักศึกษาเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 31 คน เพื่อเข้าร่วมการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เข้าร่วมประเมินทักษะทางคลินิก สถานีที่ 1 เรื่องการประเมินสภาพจิต และสถานีที่ 2 เรื่องการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่า สถานีที่ 1 เรื่องการประเมินสภาพจิต นักศึกษามีทักษะการสื่อสารในระดับดี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 48.39 ระดับดีมาก จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 45.16 ตามลำดับ ซึ่งผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลภาคปฏิบัติ ที่วิทยาลัยกำหนดไว้ที่ระดับร้อยละ 70 และนักศึกษามีทักษะการประเมินสภาพ ในระดับควรปรับปรุง สถานีที่ 2 เรื่องการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว นักศึกษาทุกคนมีผลการประเมินระดับควรปรับปรุง ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การวัดประเมินผลภาคปฏิบัติ ดังตารางที่ 2

กลุ่มที่ 2 เข้าร่วมประเมินทักษะทางคลินิก สถานีที่ 3 เรื่องการสนทนาเพื่อการบำบัด และสถานีที่ 4 เรื่อง การวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยจิตเวช พบว่า สถานีที่ 3 เรื่องการสนทนาเพื่อการบำบัด นักศึกษามีทักษะการพยาบาลในระดับดีมากและระดับดี จำนวนเท่ากัน คือ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 และมีทักษะการสื่อสารในระดับดี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 29.03 ซึ่งผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลภาคปฏิบัติที่วิทยาลัยกำหนดไว้ที่ระดับร้อยละ 70 และสถานีที่ 4 เรื่องการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยจิตเวช นักศึกษาทุกคนมีผลการประเมินระดับควรปรับปรุง ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การวัดประเมินผลภาคปฏิบัติ ดังตารางที่ 2

ภายหลังสิ้นสุดการดำเนินการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE (ร่าง 3) ในปีการศึกษา 2559 ผู้วิจัยได้จัดการประชุมร่วมกับอาจารย์ผู้คุมสอบ เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE และรับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากอาจารย์ผู้คุมสอบเกี่ยวกับโจทย์สถานการณ์ที่ใช้ในการสอบ หรือแบบประเมินทักษะทางคลินิกแต่ละสถานีสอบ พร้อมกับนำผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างมาพิจารณาประกอบการประชุมที่จัดขึ้น ผลการประชุมได้ข้อคิดเห็นที่สำคัญ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ดังนี้

1. อาจารย์และนักศึกษาส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า สถานีสอบเรื่องการพยาบาลผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว มีข้อจำกัดที่ควรพิจารณาหลายด้าน เช่น เป็นโจทย์สถานการณ์ที่มีขั้นตอนในการปฏิบัติหลายขั้นตอน ซึ่งมีผลต่อระยะเวลาที่ต้องใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลในผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ให้ครบขั้นตอนตามแนวปฏิบัติ ได้แก่ การเรียกชื่อผู้ป่วย-การประเมินระดับอาการก้าวร้าว-การแจ้งผู้ป่วยถึงขั้นตอนการรักษาพยาบาล-การจำกัดพฤติกรรม-การแจ้งอาการผู้ป่วยให้แพทย์ทราบเพื่อให้การรักษาด้วยยาควบคุมอาการ-การให้ยาตามแผนการรักษา-การประเมินเพื่อติดตามอาการของผู้ป่วยภายหลังได้รับการรักษาพยาบาล จากข้อคิดเห็นดังกล่าว พิจารณาได้ว่า นักศึกษาไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ภายในเวลา 5 นาที ที่กำหนดไว้ อีกทั้งในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย เมื่อมีเหตุการณ์ที่มีผู้ป่วยมีพฤติกรรมก้าวร้าว นักศึกษาจะไม่มีบทบาทในการดูแลผู้ป่วย เพราะในสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวทางโรงพยาบาลแหล่งฝึกจะมีแนวปฏิบัติที่ระบุให้ทีมบุคลากรที่ได้รับการอบรมและฝึกฝนโดยเฉพาะเป็นผู้ดำเนินการดูแลผู้ป่วยในระหว่างเหตุการณ์ฉุกเฉินนั้นๆ

2. นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สถานีสอบเรื่องการสนทนาเพื่อการบำบัด นักศึกษาทุกคนต้องเก็บประสบการณ์การสอบที่ประเมินโดยอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วย ซึ่งในการสอบนั้นนักศึกษาจะแสดงบทบาทพยาบาลในการสนทนาเพื่อการบำบัดกับผู้ป่วยจริง โดยดำเนินการตามหลักการสนทนาเพื่อการบำบัดครบทุกขั้นตอน ใช้เวลาประมาณ 30-45 นาที

3. อาจารย์ผู้คุมสอบ มีข้อเสนอแนะว่า รายการประเมินพฤติกรรมบางข้อยังระบุไม่ชัดเจน ซึ่งทำให้ยากต่อการตัดสินคะแนนรายข้อ

จากประเด็นการประชุมดังกล่าว ที่ประชุมภาควิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการ

พัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ และการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ดังนี้

1. ในการจัดการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ครั้งต่อไป ควรกำหนดให้มีสถานีสอบ จำนวน 2 สถานี คือ เรื่องการประเมินสภาพจิต และเรื่องการพยาบาลผู้ป่วยที่วางแผนจำหน่าย

2. การพัฒนา ปรับปรุงรายละเอียดของรายการประเมินบางข้อให้มีความชัดเจน และระบุพฤติกรรมที่ผู้เข้าสอบต้องแสดงให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. อาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติ ควรจัดให้นักศึกษาทุกคนได้ฝึกประสบการณ์การพยาบาลผู้ป่วยให้ครอบคลุมทุกทักษะที่จำเป็นในการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวช หรือประสานงานกับแหล่งฝึกเพื่อจัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว กับเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยนำมาพัฒนารูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ซึ่งเป็นชุดโจทย์สถานการณ์การประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE จำนวน 2 สถานี คือ สถานีสอบเรื่องการประเมินสภาพจิต และเรื่องการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยจิตเวช เพื่อนำไปดำเนินการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ครั้งต่อไป

2.2 ผลการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ครั้งที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โดยดำเนินการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 รุ่น 70 จำนวน 72 คน ที่สิ้นสุดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ผลการประเมินพบว่า นักศึกษาสอบผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลภาคปฏิบัติ ที่วิทยาลัยกำหนดไว้ที่ระดับร้อยละ 70 ดังนี้ 1) สถานีสอบเรื่องการประเมินสภาพจิต นักศึกษามีทักษะการประเมินสภาพในระดับดีมาก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.94 ระดับดี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.78 และระดับพอใช้ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 9.72 ตามลำดับ และมีทักษะการสื่อสารในระดับดีมาก จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 93.10 ดังตารางที่ 2 และ 2) สถานีสอบเรื่องการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยจิตเวช นักศึกษามีทักษะการประเมินสภาพในระดับดีมาก จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 และมีทักษะการพยาบาลระดับดีมาก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.17 และระดับดี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

3. ผลความพึงพอใจต่อรูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE

3.1 ผลความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ครั้งที่ 1 ปีการศึกษา 2559

เมื่อเสร็จสิ้นการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE กลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE โดยในที่นี้จะขอนำเสนอผลความพึงพอใจ ตามกลุ่มที่เข้าสอบแต่ละสถานีสอบ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักศึกษาจำนวน 31 คน ที่เข้าประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE จำนวน 2 สถานี ได้แก่ สถานีที่ 1 เรื่องการประเมินสภาพจิต และสถานีที่ 2 เรื่องการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว มีผลความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ในภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก (mean = 4.15, SD = 0.591) ซึ่งหากพิจารณาความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE รายด้านพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจระดับมากที่สุดในประเด็น 1) โจทย์สถานการณ์ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา 2) สามารถประเมินทักษะทางคลินิก ด้านการประเมินสภาพผู้รับบริการ และ 3) ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดกระบวนการตัดสินใจที่เหมาะสม ดังตารางที่ 3

กลุ่มที่ 2 นักศึกษาจำนวน 31 คน ที่เข้าประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE จำนวน 2 สถานี ได้แก่ สถานีที่ 3 เรื่องการสนทนาเพื่อการบำบัด และสถานีที่ 4 เรื่องการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยจิตเวช มีผลความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ในภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก (mean = 4.15, SD = 0.703) ซึ่งหากพิจารณาความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE รายด้านพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจระดับมากที่สุดในประเด็น 1) โจทย์สถานการณ์ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา 2) ส่งเสริมให้นักศึกษาปฏิบัติการพยาบาลโดยคำนึงถึงหลักคุณธรรม จริยธรรม หรือสิทธิผู้ป่วย ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 2 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อผลการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ปีการศึกษา 2559 และ 2560

ทักษะปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน (ร้อยละ)	ค่าระดับ	ปีการศึกษา 2559 ร้อยละ (จำนวน)	ปีการศึกษา 2560 ร้อยละ (จำนวน)
สถานีที่ 1 เรื่องการประเมินสภาพจิต				
- ทักษะการประเมินสภาพ (Assessment skill) (80 คะแนน)				
≥ 66 คะแนน	≥ 82	ดีมาก	0 (0)	6.94 (5)
60 – 65 คะแนน	74 – 81	ดี	0 (0)	2.78 (2)
56 – 59 คะแนน	70 – 73	พอใช้	0 (0)	9.72 (7)
< 56 คะแนน	< 70	ควรปรับปรุง	100 (31)	80.56 (58)
- ทักษะการสื่อสาร (Communication skill) (20 คะแนน)				
≥ 17 คะแนน	≥ 82	ดีมาก	45.16 (14)	93.10 (67)
15 – 16 คะแนน	74 – 81	ดี	48.39 (15)	0 (0)
14 คะแนน	70 – 73	พอใช้	0 (0)	0 (0)
< 14 คะแนน	< 70	ควรปรับปรุง	6.45 (2)	6.90 (5)
สถานีที่ 2 เรื่องการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว				
- ทักษะการพยาบาล (Technical skill) (70 คะแนน)				
≥ 58 คะแนน	≥ 82	ดีมาก	0 (0)	ไม่ได้จัดสอบสถานีที่ 2 และ 3 ในปีการศึกษา 2560
52 – 57 คะแนน	74 – 81	ดี	0 (0)	
49 – 51 คะแนน	70 – 73	พอใช้	0 (0)	
< 49 คะแนน	< 70	ควรปรับปรุง	100 (31)	
- ทักษะการตัดสินใจ (Clinical Decision skill) (30 คะแนน)				
≥ 25 คะแนน	≥ 82	ดีมาก	0 (0)	
23 – 24 คะแนน	74 – 81	ดี	0 (0)	
21 - 22 คะแนน	70 – 73	พอใช้	0 (0)	
< 21 คะแนน	< 70	ควรปรับปรุง	100 (31)	
สถานีที่ 3 เรื่องการสนทนาเพื่อการบำบัด				
- ทักษะการพยาบาล (Technical skill) (20 คะแนน)				
≥ 17 คะแนน	≥ 82	ดีมาก	12.9 (4)	
15 – 16 คะแนน	74 – 81	ดี	12.9 (4)	
14 คะแนน	70 – 73	พอใช้	0 (0)	
> 14 คะแนน	< 70	ควรปรับปรุง	74.2 (23)	
- ทักษะการสื่อสาร (Communication skill) (80 คะแนน)				
≥ 66 คะแนน	≥ 82	ดีมาก	0 (0)	
60 – 65 คะแนน	74 – 81	ดี	29.03 (9)	
56 – 59 คะแนน	70 – 73	พอใช้	0 (0)	
< 56 คะแนน	< 70	ควรปรับปรุง	70.97 (22)	
สถานีที่ 4 เรื่องการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยจิตเวช				
- ทักษะการประเมินสภาพ (Assessment skill) (20 คะแนน)				
≥ 17 คะแนน	≥ 82	ดีมาก	0 (0)	22.22 (16)
15 – 16 คะแนน	74 – 81	ดี	0 (0)	0 (0)
14 คะแนน	70 – 73	พอใช้	0 (0)	0 (0)
< 14 คะแนน	< 70	ควรปรับปรุง	100 (31)	77.78 (56)
- ทักษะการพยาบาล (Technical skill) (80 คะแนน)				
≥ 66 คะแนน	≥ 82	ดีมาก	0 (0)	4.17 (3)
60 – 65 คะแนน	74 – 81	ดี	0 (0)	8.33 (6)
56 – 59 คะแนน	70 – 73	พอใช้	0 (0)	0 (0)
< 56 คะแนน	< 70	ควรปรับปรุง	100 (31)	87.50 (63)

หมายเหตุ ผลการประเมินที่มีค่าระดับ พอใช้ ถึง ดีมาก แปลว่า ผ่านเกณฑ์การวัดประเมินผลภาคปฏิบัติ ที่ร้อยละ 70

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 รุ่นที่ 69 (กลุ่มที่ 1) ต่อรูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE (n = 31)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	Mean	SD	ระดับ
ด้านโจทย์สถานการณ์ข้อสอบ OSCE			
จำนวนสถานีสอบ	4.10	0.588	มาก
ระยะเวลาการประเมินในแต่ละสถานีมีความเหมาะสมกับโจทย์สถานการณ์	3.97	0.740	มาก
โจทย์สถานการณ์ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา	4.26	0.506	มากที่สุด
สามารถประเมินทักษะทางคลินิก ด้านการประเมินสภาพผู้รับบริการ	4.26	0.566	มากที่สุด
ด้านรูปแบบการประเมินด้วย OSCE			
ส่งเสริมให้...คำนึงถึงหลักคุณธรรม จริยธรรม หรือสิทธิผู้ป่วย	4.19	0.534	มาก
กระตุ้นให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเตรียมอ่านหนังสือก่อนสอบ	4.00	0.568	มาก
เปิดโอกาสให้...ปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล โดยมีเหตุผลได้อย่างอิสระ	4.13	0.553	มาก
ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์	4.23	0.489	มากที่สุด
ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดกระบวนการตัดสินใจที่เหมาะสม	4.26	0.566	มากที่สุด
รวม	**4.15**	**0.591**	**มาก**

ตารางที่ 4 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 รุ่นที่ 69 (กลุ่มที่ 2) ต่อรูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE (n = 31)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	Mean	SD	ระดับ
ด้านโจทย์สถานการณ์ข้อสอบ OSCE			
โจทย์สถานการณ์ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา	4.35	0.743	มากที่สุด
ด้านรูปแบบการประเมินด้วย OSCE			
ส่งเสริมให้นักศึกษาปฏิบัติการพยาบาลโดยคำนึงถึงหลักคุณธรรม จริยธรรม หรือสิทธิผู้ป่วย	4.32	0.532	มากที่สุด
ทำให้นักศึกษามีทักษะการปฏิบัติการพยาบาล...มากขึ้น	4.26	0.670	มากที่สุด
กระตุ้นให้นักศึกษาค้นพบทักษะที่บกพร่องของตนเองในการปฏิบัติ.....	4.13	0.793	มาก
ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความตระหนักในการพัฒนาทักษะด้านการปฏิบัติ..... เพิ่มขึ้น	4.26	0.670	มากที่สุด
ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจในการให้การพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชมากขึ้น	4.13	0.660	มาก
รวม	**4.15**	**0.703**	**มาก**

ตารางที่ 5 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 รุ่นที่ 70 ต่อรูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE (n = 72)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	Mean	SD	ระดับ
ด้านโจทย์สถานการณ์ข้อสอบ OSCE			
จำนวนสถานีสอบ	3.85	0.680	มาก
สามารถประเมินทักษะทางคลินิก ด้านทักษะการสื่อสาร	4.10	0.627	มาก
ด้านรูปแบบการประเมินด้วย OSCE			
ส่งเสริมให้นักศึกษาปฏิบัติ..โดยคำนึงถึงหลักคุณธรรม จริยธรรม หรือสิทธิผู้ป่วย	4.13	0.525	มาก
กระตุ้นให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเตรียมอ่านหนังสือก่อนสอบ	4.10	0.605	มาก
กระตุ้นให้นักศึกษาค้นพบทักษะที่บกพร่องของตนเองในการปฏิบัติการพยาบาล.....	4.21	0.644	มากที่สุด
ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความตระหนักในการพัฒนาทักษะด้านปฏิบัติ.... เพิ่มขึ้น	4.01	0.514	มาก
รวม	**3.90**	**0.612**	**มาก**

3.2 ผลความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 รุ่น 70 ปีการศึกษา 2560 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก (mean = 3.90, SD = 0.612) ซึ่งหากพิจารณาความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE รายด้านพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจระดับมากที่สุดในประเด็น กระตุ้นให้นักศึกษาค้นพบทักษะที่บกพร่องของตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต และพึงพอใจในระดับมาก ในประเด็น 1) ส่งเสริมให้นักศึกษาปฏิบัติการพยาบาลโดยคำนึงถึงหลักคุณธรรม จริยธรรม หรือสิทธิผู้ป่วย 2) กระตุ้นให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเตรียมอ่านหนังสือก่อนสอบ และ 3) สามารถประเมินทักษะทางคลินิก ด้านทักษะการสื่อสาร ดังตารางที่ 5

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต มีประเด็นการอภิปายผล ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ในรายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต เป็นกระบวนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบผ่านขั้นตอนการศึกษา รวบรวมองค์ความรู้ เกี่ยวกับมาตรฐานการพยาบาลจิตเวช การจัดการเรียนการสอนสาขาพยาบาลศาสตร์ การวัดและการประเมินผลภาคปฏิบัติ ตามแนวทางการประเมินตามสภาพจริง ได้ชุดโจทย์สถานการณ์เพื่อการประเมินทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช ซึ่งแต่ละโจทย์สถานการณ์มีวัตถุประสงค์ในการประเมินทักษะปฏิบัติ 2 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ นภา หลิมรัตน์ ที่กล่าวว่า ข้อสอบ OSCE ประกอบด้วยสถานีสอบย่อยๆ (station) แต่ละสถานีจะมีการวัดทักษะที่แตกต่างกัน มีการกำหนดสถานกาณ์ คำสั่ง แบบประเมิน และเตรียมความพร้อมของผู้คุมสอบ ผู้ป่วยมาตรฐาน หรืออุปกรณ์ที่ใช้ ให้เรียบร้อย เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่มีคุณภาพ (Limrat, 2008) และสอดคล้องกับการวิจัยของ สุภาพร วรรณสันทัต และคณะ ที่พบว่ารูปแบบการสอบ OSCE เป็นรูปแบบที่มีคุณภาพในการประเมินความรู้และทักษะการพยาบาลเด็กของนักศึกษาพยาบาล ปีที่ 3 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมนักศึกษาในการขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ (Wannasunted, Tirapaiwong, Aomsin, & Raksatham, 2017) สอดคล้องกับ ประทุม สร้อยวงค์ และคณะ ที่การศึกษาการประเมินผลสัมฤทธิ์การฝึกปฏิบัติการพยาบาลรวบยอดทางอายุรศาสตร์โดยใช้ OSCE พบว่า รูปแบบการประเมิน

โดยใช้ OSCE สามารถประเมินสมรรถนะปฏิบัติ ได้ตรงกับความสามารถของนักศึกษา และมีส่วนในการกระตุ้นให้นักศึกษามีแนวทางในการพัฒนาตนเองต่อไป (Soivong, Lasuka, Chaiard, Kumphonsiri, Phothikul, & Kiatwattanacharoen, 2014) และสอดคล้องกับการศึกษาของเทรเนอร์และคณะ ที่พบว่า การประเมินทักษะด้วย OSCE เป็นการวัดและประเมินผลทักษะปฏิบัติที่สถาบันการศึกษาทางการพยาบาลนำมาใช้เพิ่มมากขึ้น และเป็นการประเมินผลที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน (Traynor, & Galanouli, 2015)

2. ผลการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ในปีการศึกษา 2559 และปีการศึกษา 2560 พบว่ารูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE สามารถจำแนกทักษะทางการพยาบาลจิตเวชได้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วริดา อรรถเมธากุล และคณะ ที่พบว่าแบบวัดความสามารถการปฏิบัติการพยาบาลวิชาหลักการและเทคนิคพยาบาล สามารถจำแนกนักศึกษาเป็นกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Attahmaethakul, Srivilai, Sawangwattanasat, & Jamjang, 2011) สอดคล้องกับการศึกษาของ ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ และคณะ ที่พบว่า การใช้รูปแบบการสอบ OSCE สามารถประเมินทักษะทางคลินิกด้านการรักษาโรคเบื้องต้น ของนักศึกษาพยาบาลได้ (Thongmeekhun, Saetea, & Chantaweemaung, 2015) สอดคล้องกับ ชญาภรณ์ เอกธรรมสุทธิ์ และคณะ ที่พบว่า รูปแบบการสอบทักษะทางคลินิก(OSCE) สามารถประเมินความรู้และทักษะการปฏิบัติการพยาบาล และสามารถจำแนกความสามารถในการปฏิบัติของนักศึกษา ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารก และผดุงครรภ์ 2 ได้ (Ekthamasuth, Taweesul, & Choijoho, 2017) และสอดคล้องกับ ซิลลีม และคณะ ที่ศึกษาการสอบด้วย OSCE ในทักษะทางการพยาบาลจิตเวช พบว่า การสอบ OSCE เป็นวิธีที่มีความตรงและมีความเชื่อมั่นในการประเมินทักษะการพยาบาลจิตเวชของนักศึกษา และเป็นวิธีที่สามารถประเมินทักษะการปฏิบัติได้ดีมากขึ้นกว่าวิธีการประเมินแบบดั้งเดิม (Selim, Ramadan, El-Gueneidy, & Gaafer, 2012) ถึงอย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติ การประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE แต่ยังมีข้อจำกัดที่สำคัญในเรื่อง ความเสมือนจริงของผู้ป่วยมาตรฐาน ที่จำเป็นต้องมีการซักซ้อมหรือเพิ่มเวลาในการเตรียมความพร้อมมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้ป่วยมาตรฐานสามารถแสดงบทบาทผู้ป่วยได้ตรงตามที่กำหนดไว้ในบทผู้ป่วยให้มากที่สุด เนื่องจากจะมีผลต่อการแสดงทักษะของนักศึกษาผู้เข้าสอบในแต่ละสถานี และข้อจำกัดด้านความคาดเคลื่อนของความเข้าใจที่ตรงกันในเกณฑ์การประเมินทักษะในรายข้อ ของอาจารย์ผู้คุมสอบ ดังนั้นจึงควรมีการดำเนินการทดสอบความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) เพื่อเพิ่มมาตรฐานในการประเมินของอาจารย์ผู้คุมสอบมากยิ่งขึ้น

3. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE พบว่า คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในภาพรวม เท่ากับ 3.90 (SD = 0.61) จัดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจที่การประเมินมีส่วนในการกระตุ้นให้นักศึกษาค้นพบทักษะที่บกพร่องของตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต (mean = 4.21, SD = 0.64) รองลงมาคือส่งเสริมให้นักศึกษาปฏิบัติการพยาบาลโดยคำนึงถึงหลักคุณธรรม จริยธรรม หรือสิทธิผู้ป่วย (mean = 4.13, SD = 0.53) สามารถประเมินทักษะทางคลินิก ด้านทักษะการสื่อสาร (mean = 4.10, SD = 0.63) กระตุ้นให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเตรียมอ่านหนังสือก่อนสอบ (mean = 4.10, SD = 0.61) และ ช่วยให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหารายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตมากขึ้น (mean = 4.10, SD = 0.58) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประทุม สร้อยวงค์ และคณะ ที่พบว่า รูปแบบการประเมินโดยใช้ OSCE สามารถประเมินสมรรถนะปฏิบัติ ได้ตรงกับความสามารถของนักศึกษา และมีส่วนในการกระตุ้นให้นักศึกษามีแนวทางในการพัฒนาตนเองต่อไป (Soivong, Lasuka, Chaiard, Kumphonsiri, Phothikul, & Kiatwattanacharoen, 2014) และสอดคล้องกับการศึกษาของ นันทรียา โลหะไพบูลย์กุล และคณะ ที่พบว่า การประเมินทักษะทางคลินิกด้วยการสอบ OSCE สามารถประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้จึงสามารถนำทักษะที่บกพร่องมาพัฒนาให้ดีขึ้น (Lohapaiboonkul, & Palakarn, 2013)

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE เป็นการวัดประเมินผลด้านทักษะปฏิบัติที่สามารถจำแนกสมรรถนะทางปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล

ได้ และสามารถนำวิธีการนี้ไปใช้ในการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกภาคปฏิบัติ หรือเพื่อการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติทางการพยาบาล

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการบริหาร

1.1 สนับสนุนปัจจัยเกื้อหนุนในการประเมินทักษะ ได้แก่ สถานที่จัดสอบโดยเฉพาะ และค่าตอบแทนผู้ป่วยมาตรฐานในอัตราที่เหมาะสม

1.2 จัดการอบรมเพื่อพัฒนาการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE เพื่อให้อาจารย์ทุกคนมีทักษะในการประเมินที่มีมาตรฐานยิ่งขึ้น

1.3 จัดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE กับหน่วยงานอื่น

2. ด้านการเรียนการสอน

2.1 ฝ่ายวิชาการมีการกำหนดแผนการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ในรายวิชาภาคปฏิบัติอย่างชัดเจน เพื่อป้องกันหรือลดความทับซ้อนของการจัดสถานที่สอบประเมินทักษะ

2.2 กำหนดการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE เป็นส่วนหนึ่งของการวัด ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาคปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต

1. ศึกษาประสิทธิภาพของแบบประเมินการวัดทักษะทางคลินิก

2. พัฒนาการประเมินทักษะทางคลินิกด้วย OSCE ในทุกรายวิชาทางการพยาบาลเพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดีของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

References

Attahmaethakul, W., Srivilai, W., Sawangwattanasat, O. & Jamjang, S. (2011). Development of clinical performance assessment tool for basic principle concepts of nursing technique subject in the Bachelor of Nursing program at Borommarajonnani college of Nursing, Ratchburi. *Journal of Nursing and Education, 4*(3), 26-37. (in Thai).

Ekthamasuth, Ch., Taweesul, P., & Choijoho, R. (2017). The development of the objective structured clinical examinations (OSCE) model in maternal and newborn nursing and midwifery practicum 2. *Journal of Boromarajonani College of Nursing, Bangkok, 33*(3), 27-37. (in Thai).

Limrat, N. (2008). objective structured clinical examinations. Retrieved form http://teaching resources. psu.ac.th/document/2551/limrat/8Objective%20Structured%20Clinical% 20Examination.pdf

Lohapaiboonkul, N., & Palakarn, B. (2013). The effects of an objective structured clinical examinations (OSCEs) test to evaluate the knowledge and clinical skills in basic medical treatment and perceive of preceptors from community of the clinical skills of nursing students. *Nursing Journal of the Ministry of Public Health, 23*(3), 24-34. (in Thai).

Wannasunted, S., Tirapaiwong, Y., Aomsin, K., & Raksatham, S. (2017). Development of the objective structured clinical examinations (OSCE) to evaluate knowledge and clinical skills of nursing student. *Journal of Boromarajonani College of Nursing, Bangkok, 33*(1), 163-176. (in Thai).

Selim, A.A., Ramadan, F.H., El-Gueneidy, M.M., & Gaafer, M.M. (2012). Using objective structured clinical examination (OSCE) in undergraduate psychiatric nursing education: Is it reliable and valid? *Nursing Education Today, 32*(3), 283-288.

Soivong, P., Lasuka, D., Chaiard, J., Kumphonsiri, T., Phothikul, R., & Kiatwattanacharoen, S. (2014). The Effects of Using the Objective Structured Clinical Examination (OSCE) on Forth Year Nursing Students' Achievement of Comprehensive Medical Nursing Practicum. *Thai Journal of Nursing Council, 29*(4), 79-90. (in Thai).

Thongmeekhun, T., Saetea, S., & Chantaweemaung, W. (2015). Implementing the of the objective structured clinical examinations (OSCE) to evaluate clinical skills in basic medical treatment of nursing student. *Journal of Nursing Siam University, 16*(31), 18-27. (in Thai).

Traynor, M. & Galanouli, D. (2015). Have OSCEs come of age in nursing education? *British Journal of Nursing, 24*(7), 388-391.